

Τα **Μικρο-Αποθέματα Φυτών (ΜΑΦ)** είναι μικρές περιοχές (με έκταση μικρότερη από 200 στρέμματα) που σκοπό έχουν την προστασία και τη διαχείριση του πληθυσμού ενός σπάνιου φυτού. Στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος **LIFE-CRETAPLANT**, έχει εγκατασταθεί στο νομό Χανίων, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, ένα **πυλοτικό δίκτυο 7 ΜΑΦ** (σε δημόσιες εκτάσεις που ανήκουν σε περιοχές του δικτύου ΦΥΣΗ 2000) για την προστασία ισάριθμων απειλούμενων φυτών. Με τον τρόπο αυτό, σε κάθε ΜΑΦ προστατεύονται και διατηρούνται πολλά ακόμη σημαντικά είδη φυτών, ζώων και οικοτόπων. Την ευθύνη της παρακολούθησης και διαχείρισης των ΜΑΦ έχει η Δασική Υπηρεσία σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και επιστημονικούς φορείς. **Στόχος είναι η διατήρηση των μικρών αυτών θησαυρών βιοποικιλότητας και η ενθέρωση-ευαισθητοποίηση του κοινού για το περιβάλλον και την Ελληνική Φύση.**

CRETAPLANT

ΜΙΚΡΟ - ΑΠΟΘΕΜΑ

Cephalanthera cucullata Boiss. & Heldr.

Γνωρίζω - Προστατεύω - Διατηρώ

Πυλοτικό Δίκτυο Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στη Δυτική Κρήτη
A Pilot Network of Plant Micro-Reserves in Western Crete

Πρόγραμμα LIFE04 NAT/GR/000104:
CRETAPLANT – Πυλοτικό Δίκτυο Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στη Δυτική Κρήτη
Έκδοση: **Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών**
(Αρχείο: CRETAPLANT, ΕΚΠΑ, Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων, Διεύθυνση Δασών Χανίων)
Υπεύθυνοι έκδοσης: **Κώστας Θάνος**, Αν. Καθηγητής, Τμήμα Βιολογίας ΕΚΠΑ - **Αποστόλης Κατσής**, Βιολόγος M.Sc. - **Χριστίνα Φουρναράκη**, Βιολόγος M.Sc. - **Κατερίνα Κουτσοβούλου**, Βιολόγος

Cephalanthera cucullata Boiss. & Heldr.

ΚΟΥΣΤΟΓΕΡΑΚΟ
ΔΙΚΤΥΟ ΦΥΣΗ 2000 GR4340008

Εξάπλωση

Η orchidea *Cephalanthera cucullata* (οικογένεια Orchidaceae) απαντά σε δασώδεις τοποθεσίες στους 3 μεγάλους ορεινούς όγκους της Κρήτης, σε υψόμετρο 700-1500 m και πουθενά αλλού στον κόσμο.

Περιγραφή

Πολυετές ποώδες φυτό, με περιπλεκόμενα ριζώματα. Η εμφάνιση και αύξηση των υπέργειων τμημάτων του φυτού γίνεται την άνοιξη, περιστασιακά και ακανόνιστα (δεν ανθίζει δηλαδή κάθε χρόνο). Το ύψος του φτάνει συνήθως τα 20 cm και παράγει έως 24 λευκορόδινα άνθη από το Μάιο έως τον Ιούνιο. Οι κάψες ωριμάζουν τέλη Ιουνίου και τα υπέργεια μέρη του φυτού ξεραίνονται.

Πολυετές ποώδες φυτό, με περιπλεκόμενα ριζώματα. Η εμφάνιση και αύξηση των υπέργειων τμημάτων του φυτού γίνεται την άνοιξη, περιστασιακά και ακανόνιστα (δεν ανθίζει δηλαδή κάθε χρόνο). Το ύψος του φτάνει συνήθως τα 20 cm και παράγει έως 24 λευκορόδινα άνθη από το Μάιο έως τον Ιούνιο. Οι κάψες ωριμάζουν τέλη Ιουνίου και τα υπέργεια μέρη του φυτού ξεραίνονται.

Σπέρματα της *Cephalanthera cucullata* (σε μεγέθυνση)

Απειλές

- ▶ Βόσκηση
- ▶ Κλιματική αλλαγή

Κατάσταση διατήρησης

- ▶ Περιλαμβάνεται στα παραρτήματα II* και IV της Οδηγίας 92/43
- ▶ Προστατεύεται από το Προεδρικό Διάταγμα 67/81
- ▶ Προστατεύεται από τη Συνθήκη της Βέρνης (1979)
- ▶ Προστατεύεται από τη Συνθήκη CITES (1975)
- ▶ Χαρακτηρίζεται 'Κινδυνεύον' στο Κόκκινο Βιβλίο των Σπάνιων και Απειλούμενων Φυτών της Ελλάδας (1995)

Το Μικρο-Απόθεμα (ΜΑΦ) του είδους *Cephalanthera cucullata*

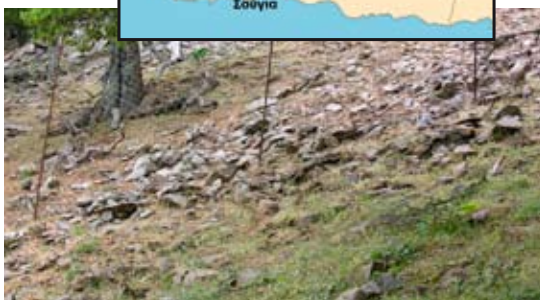
Τοποθεσία: Κουκούλι, Κουστογιέρακο Αν. Σελίνου

Έκταση: 120 στρέμματα

Υψόμετρο: 1280-1350 m

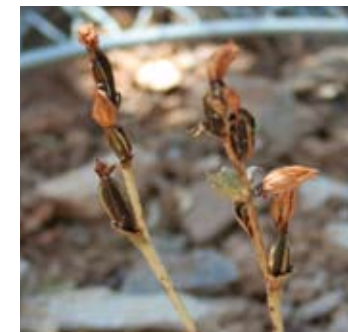
Φυσιογνωμία: Μικτό δάσος βελανιδιάς, κυπαρισσιού και σφενδαμιού, σε πετρώδες υπόστρωμα

Άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας: *Cerastium scaposum*, *Centaurea idaea*, *Origanum microphyllum*, *Scutellaria hirta*, *Verbascum spinosum*, *Arum idaeum*, *Tulipa cretica*

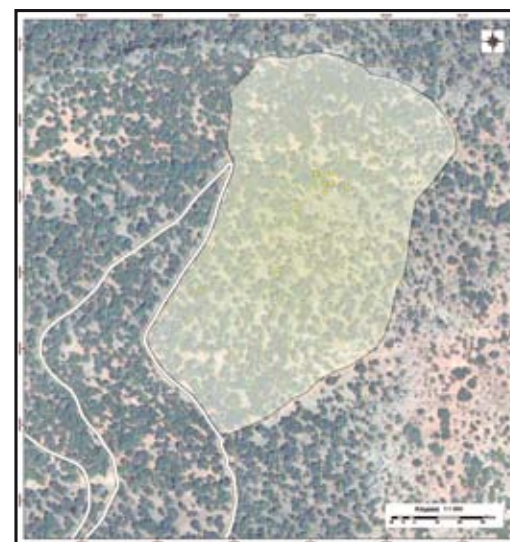

Δράσεις διατήρησης-παρακολούθησης

- Φύλαξη
- Τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων
- Εγκατάσταση μεγάλης περιφράξης και 15 μικρών κλωβών για την προστασία του φυτού από τη βόσκηση και την διατήρηση και αύξηση του πληθυσμού που σήμερα αριθμεί λιγότερα από 200 άτομα
- Καταγραφή κλιματικών παραμέτρων (μετεωρολογικός μικροσταθμός)
- Ετήσια καταμέτρηση φυτών για την παρακολούθηση της διακύμανσης του αναπαραγωγικού πληθυσμού
- Μέτρηση υπέργειας ανάπτυξης του φυτού, καταμέτρηση ανθοφόρων στελεχών ανά άτομο
- Αποθήκευση σπόρων στις Τράπεζες Σπερμάτων του ΜΑΙΧ και του Πανεπιστημίου Αθηνών
- Μελέτη της φύτευσης των σπερμάτων και των παραγόντων που επηρεάζουν την επίσημη αναγέννηση του είδους

Η τοποθέτηση μικρών περιφράξεων (κιούρτων) προστατεύει το φυτό από τη βόσκηση.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Θέσεις καταγραφής του φυτού *Cephalanthera cucullata* (Πηγή: Herbarium MAIX)

- Χωροσταθμικές (ισοδιάσταση 20 m)
- Ρέμα
- Ορια Μικρο-Αποθέματος
Περίμετρος = 1424 μ
Έκταση = 12.11 ha
- Αγροτικός δρόμος

Υπόβαθρο: Πολυφασματική δορυφορική εικόνα Quickbird χωρικής ανάλυσης 60 cm. Ημερομηνία Λήψης 23-8-2004

Σημείωση: Ο οικίσκος έχει χαρακτηριστεί στην περιοχή NATURA 2000 των Λευκών Ορέων GR4340008 στον κωδικό 9290 δάση με *Cupressus* (*Acer-Cupression*). Στην πραγματικότητα είναι υψηλό δάσος με *Quercus coccifera* και *Acer sempervirens*. (Νέος κωδικός NATURA 934A Ελληνικά δάση Πρίνου)